

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
“ ” 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА ТА
ОСНОВИ СЦЕНОГРАФІЇ

для студентів 1 курсу
галузі знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 024 Хореографія
освітнього рівня перший (бакалаврський)
освітньо-професійної програми 024.00.01 Хореографія (за видами)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Проголошено: 21.30/23
Лещенко
(підпис) (прізвище, ініціали)

“ ” 20 23

Київ – 2023

Розробник: В'ячеслав Вітковський, доцент кафедри хореографії Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка, Анна Єліна, викладач кафедри хореографії Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач Анна Єліна, викладач кафедри хореографії Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хореографії

Протокол від 28 серпня 2023 року № 11

Голова засідання кафедри

Людмила АНДРОЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 024.00.01 Хореографія (за видами) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньої програми

Тетяна МЕДВІДЬ

Робочу програму перевірено _____

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи _____

Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

На 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

На 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

На 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

На 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис предмета навчальної дисципліни.

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання
	Денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	17 кредитів 510 годин
Курс	1
Семестр	1, 2
Кількість змістових модулів з розподілом:	2, 2
Обсяг кредитів	2, 2
Обсяг годин, в тому числі:	60, 60
Аудиторні	52, 54
Модульний контроль	4, 4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	4, 2
Форма семестрового контролю	- ,Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою курсу є високоякісна хореографічна підготовка студентів до створення хореографічних композицій в різних стилях, видах та жанрах хореографічного мистецтва, формування балетмейстерського світобачення.

Головним завданням курсу «Мистецтво балетмейстера та основи сценографії» є сформувати знання основного понятійного апарату мистецтва хореографії: музичний театр, танець, хореографія; розкрити закони побудови танцювальних комбінацій, етюдів, роботи з малюнками; в практичній діяльності навчити створювати художні образи засобами хореографічного мистецтва; сформувати уявлення про види реквізиту та навчити застосовувати його під час постановочної діяльності.

У результаті вивчення студенти здобувають наступні компетентності:

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Фахові компетентності:

- СК04 Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної);
- СК06 Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва;
- СК11 Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу;
- СК14 Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- РН09 Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- РН11 Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом;

- РН16 Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності;

- РН19 Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу;

Навчання з дисципліни «Мистецтво балетмейстера» відбувається у формі лекційних занять, практичних занять, семестрового контролю та модульних контрольних робіт.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	кількість	Розподіл годин між видами робіт					кількість
		Аудиторна: 106					
		лекційні	семінарські	практичні	бачення	дивідувальні	
1 семестр							
I Змістовий модуль.							
Загальні поняття мистецтва хореографії.							
Тема 1. Танець. Хореографія.	8	4	4				
Тема 2. Розробка ідеї. Джерела образної основи номеру.	4			4			
Тема 3. Лексика. Створення танцювальних комбінацій.	8			8		2	
Тема 4. Малюнок танцю. Географія переміщення виконавців.	6			6			
Тема 5. Музичний супровід в хореографії.	4			4			

Модульний контроль	2						
	28			22			2
II Змістовий модуль Сценографія та її основні положення.							
Тема 1. Декораційне мистецтво.	4			4			
Тема 2. Робота з реквізитом.	8			8			
Тема 3. Костюм та його роль у втіленні сценічного образу.	8			8			2
Тема 4. Світлове оформлення сцени. Його роль у створенні атмосфери.	2			2			
Модульний контроль	2						
Всього	24			22			2
Разом	60	4	4	44			4
2 семестр III Змістовий модуль. Художній образ. Хореографічний образ.							
Тема 1. Типовий персонажний образ.	4	2	2				
Тема 2. Втілення художнього образу засобами лексичного наповнення.	8			8			
Тема 3. Акторська майстерність та засоби втілення емоційного стану.	8			8			2
Тема 4. Пантоміма. Пластика.	4			4			
Модульний контроль	2						
	30	2	2	20			2
IV Змістовий модуль. Розробка етюдної форми.							
Тема 1. Художнє оформлення як складова художнього образу.	8	2	2				
Тема 2. Образ з яскравими характерними та стилістичними особливостями.	6			6			
Тема 3. Хореографічний етюд.	20			20			
Модульний контроль	2						
Всього	34	2	2	26			
Разом	60	4	4	46			2

5. Програма навчальної дисципліни

1 семестр

I Змістовий модуль. Загальні поняття мистецтва хореографії

Тема 1. Танець. Хореографія.

Лекція 1.

План:

1. «Танець». Види танцю.
2. «Хореографія». Види хореографії. Жанри хореографії. Стили хореографії.

Практичне заняття.

План:

1. Музичний театр та його види.
2. Театр балету – вища сходинка хореографічного мистецтва.
3. Оперний театр.

Семінарське заняття.

Перелік тем:

1. «Танець».
2. Види танцю.
3. «Хореографія»
4. Види хореографії.
5. Жанри хореографії.
6. Стили хореографії

Тема 2. Розробка ідеї. Джерела образної основи номеру

Практичне заняття.

План:

7. Дослідження джерел ідейного наповнення номеру.
8. Розбір поняття «сюжетна» та «безсюжетна» хореографія. Образ, стан, емоційне наповнення.
9. Аналіз варіантів втілення обраної ідеї.

Тема 3. Лексика. Створення танцювальних комбінацій

Практичне заняття.

План:

1. Поняття «хореографічний текст».
2. Створення елементарних танцювальних комбінацій на основі вивчених рухів.
3. Художні прийоми та комбінації танцю.
4. Формування лексики відповідно обраного образу.
5. Постановка хореографічних мініатюр.
6. Постановка танцювальних комбінацій в різних варіаціях руху.
7. Обробка комбінації засобами різної ритмічної структури відповідно до музичного матеріалу.

Самостійна робота: постановка власної комбінації

Тема 4. Малюнок танцю. Географія переміщення виконавців

Практичне заняття.

План:

1. Значення малюнку танцю при створенні художнього образу в хореографії.
2. Класифікація малюнків танцю в народній хореографії.
3. Застосування малюнків у сучасній хореографії.

Тема 5. Музичний супровід в хореографії.

Практичне заняття.

План:

1. Основні поняття музичної теорії: темп, ритм, музичний розмір, тональність, характер музичного матеріалу.
2. Розвиток музичної композиції. Ритмічне забарвлення.
3. Розподіл рахунку під час постановчого процесу.

Модульний контроль: показ власно створеної танцювальної комбінації.

II Змістовий модуль. Сценографія та її основні положення.

Тема 1. Декораційне мистецтво

Практичне заняття.

План:

1. Роз'яснення терміну «декорація».
2. Декораційне мистецтво та хореографічне мистецтво.

3. Варіанти та форми декорацій.

Тема 2. Робота з реквізитом

Практичне заняття.

План:

1. Роз'яснення терміну «Реквізит».
2. Види реквізитів. Принципи роботи з реквізитом
3. Пряме та непряме значення використання певного реквізиту. Створення образу

Тема 3. Костюм та його роль у втіленні сценічного образу

Практичне заняття.

План:

1. Костюм та його еволюція.
2. Сучасні форми костюму.
3. Роль костюму.

Самостійна робота: дослідження різних прикладів костюмів на основі сучасних балетів.

Тема 4. Світлове оформлення сцени. Його роль у створенні атмосфери

Практичне заняття.

План:

1. Світлорежисерська діяльність
2. Варіанти сценічного світла
3. Світлове оформлення сценічного простору

Модульний контроль: створення проекту оформлення сценічного простору для танцювальної композиції/вистави.

2 семестр

III Змістовий модуль. Художній образ. Хореографічний образ.

Тема 1. Типовий персонажний образ.

Лекційне заняття.

Практичне заняття.

План:

1. Технологія створення хореографічного образу.

2. Типовий персонажний образ.
3. Різноманітність хореографічних образів.

Семинарське заняття:

Обговорення, круглий стіл на тему «Образ, як основа хореографічної композиції. Зміна образу. Розширення діапазону образного втілення виконавця»

Тема 2 Втілення художнього образу засобами лексичного наповнення

Практичне заняття.

План:

1. Характер лексичного матеріалу та форми, що створюють танцювальний образ.
2. Амплітуда руху, сила руху, швидкість руху, - інструменти для втілення хореографічного задуму, постановки лексичного матеріалу.

Тема 3 Акторська майстерність та засоби втілення емоційного стану

Практичне заняття.

План:

1. Акторська майстерність в хореографії.
2. Виконання вправ для розвитку акторської майстерності.
3. Зміна станів, контраст, різноманітне емоційне забарвлення втілене через одну комбінацію.

Самостійна робота: відпрацювання проставленого матеріалу.

Тема 4. Пантоміма. Пластика.

Практичне заняття.

План:

1. Пантоміма та пластика, як допоміжний виразний засіб у хореографії.
2. Різновиди пантоміми, пластики.
3. Пантоміма і пластика в контексті хореографічної композиції.

Модульний контроль: створення власної комбінації з втіленням визначеного емоційного наповнення.

IV Змістовий модуль. Розробка етюдної форми.

Тема 1. Художнє оформлення як складова художнього образу.

Практичне заняття.

План:

1. Робота з художнім оформленням.
2. Матеріальна база необхідна для оснащення композиції/вистави.

Тема 2. Образ з яскравими характерними та стилістичними особливостями.

Практичне заняття.

План:

1. Взаємозв'язок хореографічної лексики з хореографічним образом.
2. Залежність хореографічного образу від стилю хореографії.
3. Дослідження джерел обрання образної основи.

Тема 3. Хореографічний етюд.

Практичне заняття.

План:

1. Роз'яснення терміну «Хореографічний етюд». Види. Побудова етюдів.
2. Створення етюду на вільну тему. Жанровий, стильовий, комбінований етюд з елементами реквізиту та бутафорії.

Модульний контроль: створення власної етюдної роботи за завданням.

Критерії оцінювання практичного заняття

10 балів - студент досконально володіє термінологією та вдало застосовує її в методичному поясненні враховуючи всі деталі специфіки виконання руху. Визначає можливі помилки та орієнтується в способах їх усунення. Швидко запам'ятовує та відтворює програмний матеріал; виконання вивченого матеріалу на високому рівні.

9 балів- студент допускає незначні помилки при виконанні та поясненні методики виконання руху, аналізує та виправляє помилки, допущені в процесі практичного виконання руху, чітко відтворює задану координацію руху.

8 балів- Студент на достатньому рівні демонструє вивчені комбінації, сценічно та методично вірно виконує лексику, допускає помилки при виконанні, але швидко реагує на зауваження та виправляє їх.

7 балів - Студент на достатньому рівні демонструє вивчені танцювальні комбінації. Пластичні мотиви відповідають вимогам виконання методичного та технічного характеру. Проявляє достатній рівень запам'ятовування навчального матеріалу.

6 балів- Студент допускає помилки в виконаному завданні, не завжди знає структуру танцювальної комбінації, аналізує та знаходить причинні наслідки, які впливають на загальний результат виконання руху.

5 балів -Виконання руху студентом має цілісну структуру, проте має методичні та технічні порушення при виконанні комбінацій. Рівень виконавської майстерності на слабкому рівні.

4-3 бали -Виконання танцювальних комбінацій на низькому рівні. Допущені помилки при виконанні комбінацій ,що не відтворюють поставлені завдання.

2- бали - Студент не знає програмного матеріалу.

1 бал- Студент присутній на парі, але практично не працює.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п / п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	1 семестр		2 семестр	
			Модуль I Модуль II		Модуль III Модуль IV	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекційних занять	1	2	2	2	2
3.	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
4.	Робота на семінарських заняттях	10	20	20	20	20
2.	Відвідування практичних занять	1	22	22	23	23
5.	Робота на практичних заняттях	10	22	220	23	230

6.	Виконання самостійної роботи	5	2	10	1	5
7.	Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
8.	Разом			326		332
Максимальна кількість балів за два семестри: 658 Коефіцієнт $658/100 = 6,58$						

6.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

На I змістовий модуль заплановано 1 модульну контрольну роботу. На II змістовий модуль заплановано 1 модульну контрольну роботу. На III змістовий модуль заплановано 1 модульну контрольну роботу. На IV змістовий модуль заплановано 1 модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота № 1

Форма – практичний показ. (Максимальна кількість балів – 25).

Завдання: показ власно створеної танцювальної комбінації.

Модульна контрольна робота № 2

Форма – письмове завдання. (Максимальна кількість балів – 25).

Завдання: створення проекту оформлення сценічного простору для танцювальної композиції/вистави.

Критерії оцінювання МК № 2

Кількість балів	Роз'яснення
25-20 балів	Студент володіє теоретичним матеріалом в повному обсязі, вміє аналізувати та систематизувати набуті знання в конкретно поставлених завданнях, навести приклади.
19-13	Студент володіє теоретичним матеріалом, але не в повному обсязі, вміє аналізувати та систематизувати набуті знання в конкретно поставлених завданнях, навести приклади.
12-7	Студент розуміє і сприймає навчальний матеріал, може дати повну і логічну відповідь, але йому бракує власних висновків;

6-1	Студент не володіє програмним матеріалом; не зміг правильно відповісти на запитання.
-----	--

Модульна контрольна робота № 3

Форма – практичний показ. (Максимальна кількість балів – 25).

Завдання: створення та показ власної комбінації з втіленням визначеного емоційного наповнення.

Модульна контрольна робота № 4

Форма – практичний показ. (Максимальна кількість балів – 25).

Завдання: створення власної етюдної роботи за завданням.

Критерії оцінювання МК № 1, 3, 4

Кількість балів	Роз'яснення
23-25 балів	Студент технічно та якісно демонструє створену комбінацію та створений етюд, сценічно та методично вірно виконує обрану лексику. Емоційно передає образ (якщо він передбачений завданням), використовуючи засоби сценічної виразності. Чітко та впевнено виконує рухи в гармонійному поєднанні з музичним матеріалом.
19-22	Студент на достатньому рівні демонструє створену танцювальну комбінацію та створений етюд. Пластичні мотиви відповідають вимогам виконання методичного та технічного характеру. Чітко та впевнено виконує рухи в гармонійному поєднанні з музичним матеріалом.
15-18	Студент допускає незначні помилки в виконаному завданні, аналізує та знаходить причинні наслідки, що впливають на загальний результат виконання руху.
10-14	Виконання власно створеної комбінації та етюду студентом має цілісну структуру, проте має методичні та технічні порушення при виконанні комбінацій. Рівень виконавської

	майстерності на слабкому рівні. Використана лексика не відповідає обраному стилю хореографії.
7-9	Виконання власно створеної танцювальної комбінації та етюдів на слабкому рівні. Допущені помилки при виконанні комбінацій, що не відтворюють поставлені завдання.
1-6	Студент не знає програмного матеріалу. Не зміг створити танцювальну комбінацію та етюд відповідно до вимог.

6.3 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Завдання для самостійної роботи	Академічний контроль	Бали
I Змістовий модуль. Загальні поняття мистецтва хореографії		
Тема 3. Лексика. Створення танцювальних комбінацій	постановка власної комбінації	5
II Змістовий модуль. Сценографія та її основні положення		
Тема 4. Світлове оформлення сцени. Його роль у створенні атмосфери	дослідження різних прикладів костюмів на основі сучасних балетів	5
III Змістовий модуль. Художній образ. Хореографічний образ		
Тема 3. Акторська майстерність та засоби втілення емоційного стану	відпрацювання проставленого матеріалу	5
<i>Разом: 6 год.</i>	<i>Разом: 15 балів.</i>	

6.4 Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

В 1 семестрі немає форми контролю. В 2 семестрі формою контролю є залік.

6.3 Навчально-методична карта дисципліни «Мистецтво балетмейстера то основи сценографії»

Разом: 120 год., лекції – 8 год., семінарські заняття - 8 год., практичні заняття – 90 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 6 години

Модулі	1 семестр							2 семестр					
	I Змістовий модуль			II Змістовий модуль				III Змістовий модуль			IV Змістовий модуль		
Назва модуля	Загальні поняття мистецтва хореографії.			Сценографія та її основні положення.				Художній образ. Хореографічний образ.			Етюдна робота.		
Кількість балів за модуль	326							332					
Теми лекцій	Тема 1. Танець. Хореографія (відвідування – 2 бал) Всього-2 бал								Тема 1. Типовий персональний образ			Тема 1. Художнє оформлення як складова художнього образу	

Теми практичних занять	Тема 2. Розробка ідеї. Джерела образної основи номеру <i>(відвідування – 1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 33 бали	Тема 3. Лексика. Створення танцювальних комбінацій <i>(відвідування – 1 бал)</i> 10 балів за роботу	Тема 4. Малюнок танцю. Географія переміщення виконавців Всього – 33 бали	Тема 5. Музичний супровід в хореографії <i>(відвідування – 1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 33 балів	Тема 1. Декоративне мистецтво. <i>(відвідування – 1 бал)</i>	Тема 2. Робота з реквізитом 10 балів за роботу Всього – 33 бали	Тема 3. Костюм та його роль у втіленні сценічного образу. <i>(відвідування – 1 бал)</i>	Тема 4. Світлове оформлення сцени. Його роль у створенні атмосфери 10 балів за роботу Всього – 33 балів	Тема 2. Втілення художнього образу засобами лексичного наповнення <i>(відвідування – 1 бал)</i>	Тема 3. Акторська майстерність та засоби втілення емоційного стану 10 балів за роботу Всього – 44 балів	Тема 4. Пантоміма. Пластика <i>(відвідування – 1 бал)</i> 10 балів за роботу	Тема 2. Образ з яскравими характеристиками та стилістичними особливостями Всього – 33 бали	Хореографічний етюд. <i>(відвідування – 1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 33 бали
Самостійна робота	-	5		-	-		5		-	5			-
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)		

Максимальна кількість балів – 658

$$658/100=6,58.$$

7.Рекомендована література

Основна (базова) література:

1. Колногузенко Б.М. Мистецтво балетмейстера . Х.: ХДАК, 2007. 85 с.
2. Кривохижа А. М. Мистецтво балетмейстера. Навчально- методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Умань: Візаві, 2020. 145 с.

Допоміжна

1. Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю / Василенко К.Ю. – [3-тє вид]. – К.: Мистецтво, 1996. – 496 с.
2. Верховинець В. Теорія українського народного танцю / Василь Верховинець. – К.: Мистецтво, 2008. – 150 с.
3. Герц І., Мова Л., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення: навчальний посібник. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. 241.
4. Гуменюк А.І. Українські народні танці / Гуменюк А.І. – К.: Наукова думка, 1969. – 418 с.
5. Зайцев Є.В. Основи народно-сценічного танцю / Зайцев Є.В. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 413 с. Захаров Р. Слово о танце / Ростислав Захаров. – М.: Молодая гвардия, 1971. – 160 с.
6. Колногузенко Б.М. Види мистецтва та хореографії. Х.: ХДАК, 2009. 140 с.
7. Колногузенко Б.М. Сольний танець. Х.: ХГАК, 2006. 28 с.
8. Колногузенко Б.М. Хореографічна сьюта: методичні матеріали з курсу “Мистецтво балетмейстера”. Х.: ХДАК, 2007. 106 с.
9. Колногузенко Б.М., Макарова І. І. Сучасний танець та методика його викладання: конспект лекцій для студентів хореографічних відділень мистецьких та педагогічних вищ. Навч. Зак. II-IV рівня акредитації. Харків: Слово, 2015.137 с.

10. Колногузенко Б.М. Хореографічна композиція: методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харк. Держ акад. культури. Х.:ХДАК, 2018. 208 с.
11. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера. Навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П. 2020. 157 с.
12. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 198 с.
13. Литвиненко В.А. Зразки народної хореографії. К.: Альтерпрес, 2008. 467 с.
14. Марко Ю.М. Хореографічний фольклор східного регіону Чернівецького регіону. Чернівці: Друк Арт, 2009. 104 с.
15. Тараканова А.П. Танцюйте з нами. Вінниця: Нова книга, 2010. 159 с.
16. Туркевич В. Хореографічне мистецтво України в персоналіях. К.: Інтеграл, 1992. 224 с.